

Tionde internationella olympiaden i lingvistik

Ljubljana (Slovenien), 30 juli – 3 augusti 2012

Uppgifter för den individuella tävlingen

Skriv inte av uppgifterna. Lös varje uppgift på ett separat blad (eller flera blad). Ange på varje blad uppgiftens nummer, ditt platsnummer och ditt efternamn. Annars kan ditt arbete inte bedömas korrekt.

Dina svar måste vara välmotiverade. Om ditt svar saknar motivering, kommer du att få en låg poäng, även om svaret är helt korrekt.

Uppgift nr 1 (20 poäng). Nedan ges meningar på den centrala dialekten av dyirbal samt deras översättningar till svenska:

1. **bayi yaɣa ŋunɣaymuɣa baŋgu gurugugu biŋgunman.**
Sprit gör mannen som alltid blir beskylld trött.
2. **balan yabu bimabanɣalɣaymuɣa baŋgul yaɣaŋgu guliŋgu ŋunɣaju.**
Den starka mannen beskyller modern som alltid följer dödsormar.
3. **balan waymin bambun baŋgu ɟagaŋgu ɟamiman.**
Socker gör den friska svärmodern fet.
4. **bala yila wura baŋgul bargandu biŋgundu guniɟu.**
Den trötta wallabyn söker efter den lilla fjädern.
5. **balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman.**
Röken gör skorpionen trött.
6. **bala gurugu baŋgul ŋumaŋgu munduŋgu dimbaɟu.**
Den förlolämpade fadern bär spriten.
7. **bayi midin baŋgun bimauŋgu malayigaraguninaymuɣagu banɟan.**
Dödsormen som alltid söker efter skorpioner följer pungmusen.
8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu ɟagunman.**
Sprit får den trötta doktorn att somna.
9. **bala garan baŋgul biɟirɟu banɟan.**
Ödlan följer röken.
10. **balan duɟan baŋgul yiriɟilagu guniɟu.**
Trollsländan söker efter nässelträdet.
11. **bala ɟuga baŋgun yabuŋgu ŋaɟilmuɣagu dimbaɟu.**
Modern som alltid blir ignorerad bär sockret.
12. **bala diban ɟagiɟ baŋgul gubimbulugu ɟamiŋgu bilmban.**
Den feta doktorn knuffar den stora stenen.
13. **bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbalɣaymuɣagu buɟan.**
Svärmodern som alltid knuffar stenar tittar på röken.
14. **balan baŋgay waɟu baŋgun bundiɟu ɟagiɟu guniɟu.**
Det stora gräshoppan söker efter det krökta spjutet.
15. **bayi biɟirɟ biŋgun baŋgul ɟalɣaŋgu mugurugu buɟan.**
Den tysta pojken tittar på den trötta ödlan.
16. **bayi ŋuma guli baŋgul yaɣaŋgu banɣalmuɣagu munduman.**
Mannen som alltid följs förolämpar den starka fadern.

(a) En lingvist trodde att det var ett fel i en av meningarna ovan på dyirbal. Men det finns inget fel. Anledningen till den avvikelse han tyckte sig se beror på att en av djurarterna anses vara ”gamla kvinnor” i dyirbalsk folktro. Vilket djur är det? Vad ansåg lingvisten vara ett fel?

(b) Översätt till svenska:

17. **balan ɲalɲga baŋgul ɲumaŋgu guniymuŋagu bambunman.**

18. **bala diban bilbalmuŋa baŋgun biɲjiriɲɟu guniɲu.**

19. **bayi bargan baŋgul yaɳaŋgu gubimbuluŋuŋanaymuŋagu banɟan.**

(c) Här är tre ord till på dyirbal:

bayimbam — larv;

mugunanɟa — moster (mors äldre syster);

muŋga — högt ljud.

Översätt till dyirbal:

20. Den lilla wallabyn tittar på trollsländan.

21. Mostern som alltid följs kröker fjädern.

22. Den sovande pungmusen ignorerar det höga ljudet.

23. Larven söker efter mannen som alltid bär stenar.

⚠ Dyirbal tillhör den pama-nyunganska språkfamiljen; det är ett utdöende australiskt aborigin-språk som talas i nordöstra Queensland.

ɲ = *ng* i *ring*.

ɲ ≈ *nj* i *konjak*; **ɟ** är en klusil (som **d**) som artikuleras på samma ställe i munnen som **ɲ**.

En dödsorm är en australisk giftorm. En wallaby är ett litet djur som är besläktat med kängurun. En pungmus är ett australiskt trädpungdjur. Nässelträd är ett buskliknande träd med brännande hår som är farliga för människor.

—*Artūrs Semeņuks*

Uppgift nr 2 (20 poäng).

	umbu-ungu		umbu-ungu
10	<i>rureponga talu</i>	35	<i>tokapu rureponga yepoko</i>
15	<i>malapunga yepoko</i>	40	<i>tokapu malapu</i>
20	<i>supu</i>	48	<i>tokapu talu</i>
21	<i>tokapunga telu</i>	50	<i>tokapu alapunga talu</i>
27	<i>alapunga yepoko</i>	69	<i>tokapu talu tokapunga telu</i>
30	<i>polangipunga talu</i>	79	<i>tokapu talu polangipunga yepoko</i>
		97	<i>tokapu yepoko alapunga telu</i>

telu < yepoko

- (a) Skriv med siffror: *tokapu polangipu*,
tokapu talu rureponga telu,
tokapu yepoko malapunga talu,
tokapu yepoko polangipunga telu.

- (b) Skriv ut på umbu-ungu-språket: 13; 66; 72; 76; 95.

⚠ Umbu-ungu tillhör den transnyguineanska språkfamiljen. Det talas av cirka 34 200 människor i Papua Nya Guinea.

—Ksenia Gilyarova

Uppgift nr 3 (20 poäng). Nedan ges meningar på baskiska samt deras översättningar till svenska i godtycklig ordning. En av de svenska meningarna motsvarar två meningar på baskiska:

ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait, lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu natzaizu, mintzatu gatzaizkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute

du glömde bort honom, de talade med oss, jag närmade mig er, jag talade med dig, vi hjälpte dem, ni hjälpte mig, han närmade sig mig, vi rörde dem, de rörde mig, du hjälpte dem, de hjälpte honom, vi talade med er, jag glömde bort dem

- (a) Bestäm de korrekta motsvarigheterna.
(b) Översätt till baskiska: du rörde mig, de närmade sig mig.
(c) Översätt till svenska: *lagundu dut, hurbildu gatzaizkizu*.
(d) En av de svenska meningarna kan översättas till baskiska på ett sätt till. Identifiera denna mening och ge den andra möjliga översättningen.

—Natalya Zaika

Uppgift nr 4 (20 poäng). En lingvist bestämde sig för att skriva en grammatik för teop-språket. Först bad hon teop-talande informanter att översätta enskilda meningar. Detta är vad hon erhöll:

1. Du slog mig.	<i>Ean paa tasu anaa.</i>
2. Han åt fisken.	<i>Eove paa ani bona iana.</i>
3. Vi slog barnet.	<i>Enam paa tasu a beiko.</i>
4. Mannen såg väskan.	<i>A otei paa tara bona kae.</i>
5. Pojken dödade honom.	<i>A visoasi paa asun bona.</i>
6. Jag såg maten.	<i>Enaa paa tara a taba'ani.</i>
7. Ni hörde honom.	<i>Eam paa baitono e.</i>
8. Jag gav mannen kokosnöten.	<i>Enaa paa hee a otei bona overe.</i>
9. Kvinnan gav er maten.	<i>A moon paa hee ameam bona taba'ani.</i>
10. Jag slog dig med stenen.	<i>Enaa paa tasu vuan a vasu.</i>
11. De dödade kvinnan med yxan.	<i>Eori paa asun bona moon bona toraara.</i>
12. Vi kallade pojken för en trollkarl.	<i>Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.</i>

(a) Översätt till svenska:

13. *Eam paa ani a overe.*
14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.*
15. *Eove paa tara ameam.*

(b) Översätt till teop:

16. Vi gav dig maten.
17. Han kallade mig för ett barn.
18. Jag dödade honom med den (*bokstavligen* med honom).
19. Trollkarlen gav pojken fisken.

Vid ett senare tillfälle skrev lingvisten ner spontant tal på teop-språket och gjorde då några tillägg till grammatiken. Här är några utdrag från dialogerna på teop samt deras översättningar till svenska. Sammanhanget som meningarna yttrades i ges inom parentes.

20. (Vad hände sedan med kvinnan?)	<i>A moon paa tara bona oraoraa.</i>	Kvinnan såg trollkarlen.
21. (Varför fanns ingen mat kvar?)	<i>A taba'ani paa ani nam.</i>	Vi åt maten.
22. (Varför grät pojken så bittert?)	<i>A visoasi paa tasu a otei bona overe.</i>	Mannen slog pojken med kokosnöten.
23. (Var är väskan?)	<i>A kae paa hee naa a beiko.</i>	Jag gav barnet väskan.

(c) Översätt meningarna utanför parenteserna till teop:

24. (Varför blev trollkarlen förolämpad?) De kallade trollkarlen för ett kvinna.
25. (Varför är denna yxa våt?) Pojken dödade fisken med yxan.

⚠ Teop tillhör den austronesiska språkfamiljen. Det talas av cirka 5 000 människor i Papua Nya Guinea. —*Maria Konoshenko*

Uppgift nr 5 (20 poäng). Nedan ges ord och sammansättningar på rotumanska samt deras översättningar till svenska:

<i>'el'ele</i>	grund (adj)	<i>mamasa</i>	fast, solid
<i>'ele</i>	att vara nära	<i>mətiti</i>	kyla
<i>'olo</i>	att skära	<i>mətit mamasa</i>	is
<i>a'öf fau</i>	årets slut	<i>moafmofa</i>	nedskräpad
<i>fäeag 'u'u</i>	att använda teckenspråk	<i>niu</i>	kopra
<i>fau</i>	år	<i>nu'suar tiro</i>	fönster
<i>həfhəfu</i>	klippig	<i>nu'sura</i>	dörr
<i>huag 'el'ele</i>	otålig	<i>pala</i>	sticka hål
<i>huag to'a</i>	modig	<i>piri</i>	att krulla
<i>hül həfu</i>	att blåsa (om en orkan)	<i>poagpoga = palpala</i>	fylld av hål
<i>hün kia</i>	nederdel av hals	<i>pogi</i>	natt
<i>huli</i>	att vända om	<i>puhrəki</i>	att koka, sjuda
<i>huni</i>	nederdel	<i>pulu</i>	lim
<i>is 'ā</i>	spetsig	<i>kəlu</i>	armband; att omge
<i>is susu</i>	bröstvårta	<i>riamrima</i>	glänsande
<i>lala</i>	djup	<i>rū huga</i>	magont
<i>maf tiro</i>	glasögon	<i>to'a</i>	hjalte

(a) Nedan ges de rotumanska namnen på sju kroppsdelar samt deras översättningar till svenska i godtycklig ordning. Bestäm de korrekta motsvarigheterna:

'u'u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga
bröst, öga, arm/hand, hår, hjärta, hals, näsa

(b) Översätt till svenska:

tiro, poga (substantiv), *huag lala, həf puhrəki, maf pogi = maf pala*.

(c) Översätt till rotumanska:

rund; att skära kopra; krulligt hår; klibbig; att blixtra; skräp.

(d) Utifrån materialet ovan kan man inte översätta 'ord' och 'att uttömma' till rotumanska med visshet. Vad skulle de teoretiskt möjliga översättningarna av dessa ord till rotumanska vara?

⚠ Det rotumanska språket tillhör den austronesiska språkfamiljen. Det talas av cirka 9000 människor på Fiji-öarna.

' är en konsonant (s k glottisstöt); a är ett öppet ā; ā ≈ det svenska ä i värva; ö som i svenskan; ü = det svenska y. Tecknet "ˉ" betecknar lång vokal.

Kopra är den torkade kokosnötens kärna.

—Boris Iomdin, Aleksandr Piperski

Redaktörer: Aleksandrs Berdičevskis, Svetlana Burlak, Ivan Derzhanski (chefredaktör), Hugh Dobbs, Ljudmila Fjodorova, Dmitrij Gerasimov, Ksenia Gilyarova, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Jae Kyu Lee, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Maria Rubinstein, Rosina Savisaar, Artūrs Semeņuks, Pavel Sofroniev.

Svensk text: Erland Sommarskog.

Lycka till!